

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Samen het Waddengebied verbeteren

De zeedijk langs het Lauwersmeer is met het oog op de verwachte zeespiegelstijging niet stevig en hoog genoeg. Daarom gaat waterschap Noorderzijlvest de dijk tussen 2022 en 2024 versterken. Ook Rijkswaterstaat draagt hier een steentje aan bij: de dijkversterking wordt namelijk aangegrepen om de ecologische waterkwaliteit en natuur van het Waddengebied te verbeteren.

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

De Waddenzee is prachtig, stelt Lies van Nieuwerburgh, senior adviseur mariene ecologie bij Rijkswaterstaat. 'Een geweldig natuurgebied vol vogels, vissen, bodemdieren, wieren en zeehonden. Als geboren Vlaamse ben ik na een aantal jaar in Zweden in Noord-Nederland neergestreken en ik ben van het gebied gaan houden.' Inmiddels is Van Nieuwerburgh expert op het gebied van de Waddenzee. 'En dan zie je dat, hoe mooi het gebied nu ook is, het nóg mooier zou kunnen worden.'

Geleidelijke overgang

De Waddenzee is een Natura 2000-gebied. Dit betekent dat het een beschermd natuurgebied is. De ecologische waterkwaliteit van het Waddengebied kan echter beter. 'De Waddenzee is, als gevolg van de dijken en dammen die we hebben aangelegd, wel twee derde kleiner geworden. Door die dijken verloopt de overgang tussen zout en zoet water niet meer geleidelijk. Vissen, vogels en de onderwaternatuur zijn juist gebaat bij geleidelijke overgangen, omdat ze hier leefgebied en voedsel vinden.' Daarom werkt Rijkswaterstaat als natuurbeheerder samen met partners aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit en natuur van het Waddengebied.

Randen van het wad verzachten

Een mooi voorbeeld is de aanpak van de zeedijk langs het Lauwersmeer. Deze 9 km lange dijk is niet stevig en hoog genoeg. Daarom gaat waterschap Noorderzijlvest de dijk tussen 2022 en 2024 versterken. 'Samen met partners onderzoekt Rijkswaterstaat in de zogenoemde Programmatiese Aanpak Grote Wateren hoe we bij deze dijkversterking ecologische meerwaarde kunnen ontwikkelen. Bijvoorbeeld door geleidelijke zoet-zoutovergangen aan te leggen en door kwelderontwikkeling. Ook het Waddenfonds, de provincie en gemeente leveren een bijdrage. Op dit moment zitten we met alle partners aan de tekentafel om de dijk integraal te ontwerpen.'

Vismigratie bevorderen

Onderdeel van de plannen is het bevorderen van de vismigratie. 'Een goede visstand hoort bij een gezond ecosysteem in en rond de Nederlandse wateren', legt Van Nieuwerburgh uit. 'Trekvissen trekken tussen verschillende wateren om te paaien, op te groeien of naar voedsel te zoeken. Maar dijken vormen een barrière in de trekroutes van vis.' De dijkversterkingsoperatie bij de Lauwersmeerdijk wordt daarom aangegrepen om in de Marnewaard een 70 ha groot brakwatergebied te creëren: een overganggebied tussen het zoute water van de Waddenzee en het zoete water van het achterland. 'Dat doen we door grote buizen aan te brengen onder de Lauwerszeedijk. Hier kan het water vrij onderdoor stromen. Zo kunnen vissen via het Lauwersmeer heen en weer zwemmen tussen het achterland en de Waddenzee.' Daarnaast heeft Rijkswaterstaat in Noord-Nederland samen met Wetterskip Fryslân en It Fryske Gea een vispassage bij het gemaal Vijfhuizen aangelegd. 'Zo kunnen vissen het hoogteverschil stapje voor stapje overbruggen en kunnen ze vanaf de Waddenzee weer de polders in Friesland in zwemmen.'

Nieuwe maatregelen

Van Nieuwerburgh vertelt dat Rijkswaterstaat ook onderzoek doet naar de Waddenzee. 'Hoe ziet de bodem eruit, welke diersoorten leven er en hoe kunnen we de leefomstandigheden verbeteren? De resultaten gebruiken we om nieuwe maatregelen te nemen die de ecologische waterkwaliteit en de natuur in het Waddengebied in stand houden en verbeteren. Work in progress dus!'

Koepel ecologische waterkwaliteit

Gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland in de vorige eeuw veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolderingen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor zijn trekroutes van vissen geblokkeerd en missen veel planten en dieren een geschikt leefgebied. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij heeft gezorgd voor verstoring van het natuurlijke systeem. Rijkswaterstaat werkt, samen met andere natuur- en waterbeheerders, aan het beschermen en herstellen van een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving.

Foto: Driedoornige stekelbaarsjes zwemmen tegen de stroom in.